

Befektetés a „kultur-mackóba”, azaz a városközösség fejlesztésének kreatív eszközei

Nagy Judit
BGF KKK

Mottó:

*"A város – ez minden,
ami maradt nekünk..."*
(Koolhaas: *A jelleg nélküli város*)

Rem Koolhaas-építész, városkutató
(1944.Rotterdam)

Előzmények: mivel foglalkozom?

- ...a településfejlesztés új dimenzióinak vizsgálatával, különös tekintettel a kultúra szerepére, amely meggyőződésem szerint a térség gazdasági és társadalmi innovációinak motorja.
- Ennek érdekében egy civil szervezet vezetőjeként és kutatóként olyan- a település és térségfejlesztés tervezési és menedzselési szakaszát segítő- módszerekkel kísérletezem, amely igazolja a kortárs művészet térségfejlesztő hatását.

A vizsgálat terepe: Székesfehérvár

- Ősi magyar város- múltja az államalapítás, és a magyarországi kereszténység kezdetére nyúlik vissza.
- A város alapítója Géza fejedelem, aki még pogány fejedelmi sarjként nevelkedett, de uralkodása alatt családjával együtt felvette a keresztény hitet. A város alapításának időpontját a történészek a 972-es esztendőhöz kötik, amikor a fejedelem ide helyezte székhelyét.

Kezdő lépések: issue, azaz eszköz arra, hogy legyen jelleg nélküli a város...

- Székesfehérvár- magyar „**királyi városként**” **pozicionálta magát** ma, a települések közötti egyre élesedő marketing versenyben.
- Nem elég azonban szlogeneket fogalmazni; a történelmi emlékhelyek, épületek, alkotások, és legendák csak úgy kelnek életre, „mutatják meg magukat”, ha a bennük, rajtuk, közöttük zajló eseményeket „interpretáljuk”, azaz értő módon bemutatjuk a látogatók, és a felnövekvő városiak számára, ahogy ezt a világ kevésbé értékes emlékhelyein mások is teszik.

Hogyan csináltuk?

Az egyedülálló magyar „történelmi bölcső” bemutatása, a történelem üzeneteinek közvetítése a mai kor embere számára másképpen nem is igen képzelhető el, mint érdekes, bevonó jellegű történelmi interpretációs játékokkal, historikus élőképekkel, hangulatos esti zenékkal, fényeffektusokkal.

Először is „visszatanítottuk” a város lakóinak a legendát:

A város története 10 élő képben: Élőképes krónika- kuriózum

Óriási siker!

Ennyien kezdtük a self-imázs építését :

Ma itt tartunk:

Megmutattuk, hogyan éltünk itt, 1000 éve...

Óriás királyokkal és Csodaszarvassal kápráztattunk...

Hagyományokat innováltunk...„Örülök minden olyan kezdeményezésnek, amely kizökkenti az embereket a monoton, elkeseredett szemléletből...”

Kalandjátékot szerveztünk...

Mit hoztunk létre?

- „Történelmi várost”?
- „Élményvárost”?
- „Eseményvárost”?
- „Családi várost”?
- „Turistavárost”?
- „Globális várost”?

Problémafelvetés /1.

- A kulturális kreativitás, az épített, a szellemi és természeti örökség hatékony menedzsmentje önmagában már nem elégséges kritériuma a társadalmi-gazdasági dinamizmus kialakulásának vagy visszaszerzésének, azaz meg kell vizsgálni, **mi adhat új erőt, lendületet, fiatalságot az 1000 éves városnak?**

Mert...

- Létrejött egy városiasság nélküli urbanitás*: a magasművészet és a tömegkultúra, valamint a privát és nyilvános összekapcsolása következtében a **központi belső városi terek élményparkokká alakulnak át**, miközben a nyilvános terekre rávetül egy látványos felszíni-uralmi architektúra. E térbeli transzformációk következménye pedig olyan egy **„esztétikailag feltöltött” belváros**, amely elsősorban a domináló középrétegek térolvasatát és - értelmezését közvetíti.

- (Szijjártó Zs (2004).- Edward Soya 1990)

„Esztétikailag feltöltött Belváros”

- <http://360szekesfehervar.hu/pano/foutca/matyas.html>

Problémafelvetés/2

Hogyan tölti be az átstrukturálódott városi térben a nyilvánosság a hagyományos társadalmi feladatait: a társadalmi kontaktusok, valamint integratív funkciók, a társadalmi viselkedés mindennapi formáinak meghatározását. **Mennyire működik egyfajta fantázia-tér-ként (azaz mennyiben nyújt lehetőséget vágyak, kívánságok átélésére, energiák felszabadítására), s végül miképpen válhat - a kulturális-szimbolikus funkciójának megfelelően - az önábrázolás színpadává, ahol életstílusok, divatok megjeleníthetők és elhelyezhetik önmagukat, s ahol társadalmi viselkedésmódok begyakorolhatók (Noller, 1999)..**

Mi az ezeréves fiatalság titka?

- A „puha”(társadalmi tőke, bizalom, összekapcsoltság, hálózatos együttműködés, nyitottság, kulturális örökség stb.) és a „kemény” (infrastruktúra, út, vasút, általános szélessávú internet hozzáférés, energiagazdálkodás stb.) tényezők együttes, tervezett és kombinált fejlesztése biztosíthatja a komplex és átfogó jövőképpel és hosszú távú stratégiával rendelkező város és mikrorégióinak fenntartható fejlődési pályára kerülését és dinamikus, meghatározó szereplővé, „kreatív várossá” válását.

A titkos szérum:

- Kulturális örökség új menedzsmentje
- Kutatás, oktatás és alkotóművészet innovatív összekapcsolása és eredményeinek hasznosítása a gazdaság turisztikai szektorában
- Városi jól-lét és kreatív fiatalság inkubátor program (fiatalok, fiatal családok megtartó képességének elősegítése, és további fiatal , hagyományos értékek után vonzó ló letelepelőők vonzása) az inkluzív növekedés, fejlődés érdekében.

Térhasználat másként: Bankfoglalás

A bankban szellemi tőketársaság alakul

A Mackóba ötleteket várunk, amelyeket befektetünk...

Fiatalokat és művészeket vonunk be...

Kortárs Művészeti Fesztivál

Kortárs verseket posztolunk, gyermekrajzokat állítunk ki...

Meghatározó arculati tényezőket teremtünk a lakosság bevonásával:

A hely, ahol a polgármester is mesél ...

...közben beszélget a gyerekekkel...

...aztán meg is írja 😊

Urbánus blog

- Arra vagyunk kíváncsiak, hogy a fehérvári emberek szerint mi teszi egyedivé Székesfehérvárt a többi magyar városhoz képest, mitől lesz még szebb, élhetőbb, szerethetőbb város.

A kutatásom fő eleme:

A fenntartható fejlődés érdekében végzett település- és térségfejlesztés participális tervezési metodikáit megalapozó közösségfejlesztési tevékenységek feltérképezése, módszereinek megfigyelése és továbbfejlesztése, valamint mindezek modellezése – különös tekintettel a térségi identitást megalapozó kulturális programokra, a partnerség, és közösségépítés korszerű eszközeinek és módszereinek vizsgálatára és értelmezésére a térségi gazdaságfejlesztés tükrében.

A kultúra involváló erejének vizsgálata

- A vizsgálatra kiválasztott település Székesfehérvár és térsége, ahol adaptív kulturális fejlesztő modellek segítségével vizsgálom a kultúra involváló erejét. Az adaptív modellek megalkotását azért tartom fontosnak, mert tréneri munkám során tapasztalom, hogy a megélt, és tapasztalati úton felépített új tudás a leghatékonyabb alkotásra bíró erő. Fontos, hogy a kulturális közösségi tevékenység újszerű, változatos, rugalmas interaktív és attitűd formáló legyen.
- A bizalmat teremtő, visszajelzésre építő, az intuíciókat megkérdőjelező, a gátló hiedelmeket felszínre hozó közösségi kultúra-fejlesztés segít leküzdeni a kulturális-, és nézetkülönbségekből fakadó akadályokat.

Hipotézis /1.

- A demográfiai problémákból adódó zsugorodás, szociális, és migrációs problémák megoldása egy széles lakossági és (civil) szervezeti partnerségen, valamint kölcsönös bizalmon alapuló folyamatos együttműködés révén lehetséges.
- A valódi partnerségek (a teljes lokális társadalmat érintő) hálózatának építését egy új típusú közösségfejlesztő, és tudatformáló tevékenységgel kell megalapozni, amelynek hatására a városlakók képesek a városukkal való azonosulásra, a közös jövő tudatos alakítására, a társadalmat összetartó programok és terek kialakítására. Az együttműködést egy olyan ponton kell kezdeni, amely mindenkinek szívügye.

Hipotézis/2.

- A települések és térségek hatékony gazdaságfejlesztése, versenyképességének megőrzése és megújulásra való képessége a térség közösségformáló kulturális élete között szoros összefüggés van, amelynek motorja a civil közösségek kultúrája, amely a kreativitásában, és a belőle fakadó innovációban ragadható meg.

Hipotézis/3.

- A civil közösségek kultúrájának interaktív pallérozásán keresztül, a térségi fejlesztésekbe egyre felelősségteljesebb szerepvállalásra kérhetők és aktiválhatók az érintettek, ha megfelelő, változatos, ötletes (hagyomány-alapú, kulturális innovációkra építő) módszereket alkalmazunk.
- A módszerek mibenlétének meghatározása és variálhatósága a civil közösség kreativitásának függvénye, amely a közösségi érintettség fokozásával emelhető.

Hipotézis/4

- Ennek érdekében olyan adaptálható közösségfejlesztő modelleket kell kidolgozni és bemutatni, amelyek lehetőséget adnak az elemző - benchmarking – tevékenységekre annak érdekében, hogy az alkalmazott tudományokból táplálkozó – megfelelő empirikus vizsgálatok alapján meghatározható - eszközök és módszerek rendszerszerű alkalmazása leírható legyen mind a rövid, mind hosszú távú település és térségfejlesztés alkalmazási gyakorlatában.

Vizsgálati módszerek

- A vizsgálati módszerek tervezésénél Gaston Bachelard : A nem filozófiája című munkájában kifejtett gondolkodást tartottam szem előtt, jelesül: A módszerrel megragadott jelenség gazdagabb, mint természeti párja:...**A tudós csak akkor ismeri meg a valóságot, ha már megvalósította. A létező mindig bizonyításra szorul.”**[\[1\]](#)
- Éppen ezért nagyon fontos azoknak az eszközöknek és módszereknek a feltérképezése, amely hatékonyan használható Székesfehérvár szemléletváltó város- és gazdaságfejlesztésében.

[\[1\]](#) Gaston Bachelard : A nem filozófiája- Akadémia Kiadó , Budapest 1997.

Összefoglalva: a paradigmaváltás Székesfehérváron...

- a helyi lakosság identitásformálásával, közösségfejlesztésénél kezdődött, és szemléletformálással, partnerségi hálózatok alakításával folytatódhat...
- A városfejlesztéshez szükséges kutatások első lépését egy Belvárosra leszűkített kutatás adta,- mint legkisebb közös nevező- abból kiindulva, hogy a székesfehérvári emberek mindegyike szívügyének érzi a Belváros-elsősorban turisztikai – fejlesztését. A városfejlesztők a Belváros ügyén keresztül bizalmat szereztek a lakosság körében, így, a város más területeit érintő programokba is könnyebben megy a helyiek motiválása, bevonása.

Köszönöm a figyelmet!

Nagy Judit
nagyjuditildiko@gmail.com

Alapkérdések

- Hogy látják magukat? Hogyan szeretnék látni? Mit gondolnak arról, hogy látják őket mások? És mi lenne a jó, ha hogy látnák a várost lakókkal együtt, mások? Kik azok a mások?
- Hová szeretnének eljutni az európai városok hírnevét tekintve? (Tudják-e valamelyik híres város imázs értékéhez hasonlítani a saját városukat?)
- Él-e, jelen van-e a városban a Szt. István - kultusz? Nagyboldogasszony?
- Szeretnék-e , ha településük az Európai Örökség (/Világörökség) része lenne? Miért?
- Mit/miket tartanak a legfontosabb településtermék(ek)nek/helyterméknek?
- Meg tudják –e mondani, hol van „a város lelke” ? Mit tartanak annak, és miért?
- Melyek azok a formai és tartalmi termékek szerintük, amelyek formálják az arculatot?
- Lehetséges kitörési pont- e a turisztikai fejlesztés, a desztináció menedzsment?
- Lehet-e zarándokhely Székesfehérvárból?
- Milyen látogatói hasznokra számítanak (példák felsorolás: Pl. Munkahelyteremtés)?
- Helyi (pl. turisztikai) termékfejlesztés lehetséges-e?
- Helyi pénz bevezetése (Szt. István tallér) lehetséges-e?
- Milyen bevonó jellegű programok vannak? Milyenek lehetnek?
- Mekkora a verseny?
- Hol lehetne bővíteni, ill. praktikusabbá tenni a fogadótereket? (Belváros, Pályaudvarok, szolgáltató-centrumok)
- A Városközpont műemlék épületéből áthelyezhető-e a Polgármesteri Hivatal, egy jó parkolási lehetőséggel rendelkező, modern infrastruktúrájú helyre
- A partnerségnek milyen formázatlan és formázatlan keretei vannak? Milyenek lehetségesek?

Módszer 1:

- Arculat –imázs kérdések tisztázása
- Ideális állapot:
Image =Arculat=
Eszménykép
- Imázsfajták:
 - Termék/szolgáltatás,
 - Márkakép
 - Szervezet
 - Személy

Arculatalakító tényezők:

A = Ké x(Ko xTex F)x (Str +Ku)

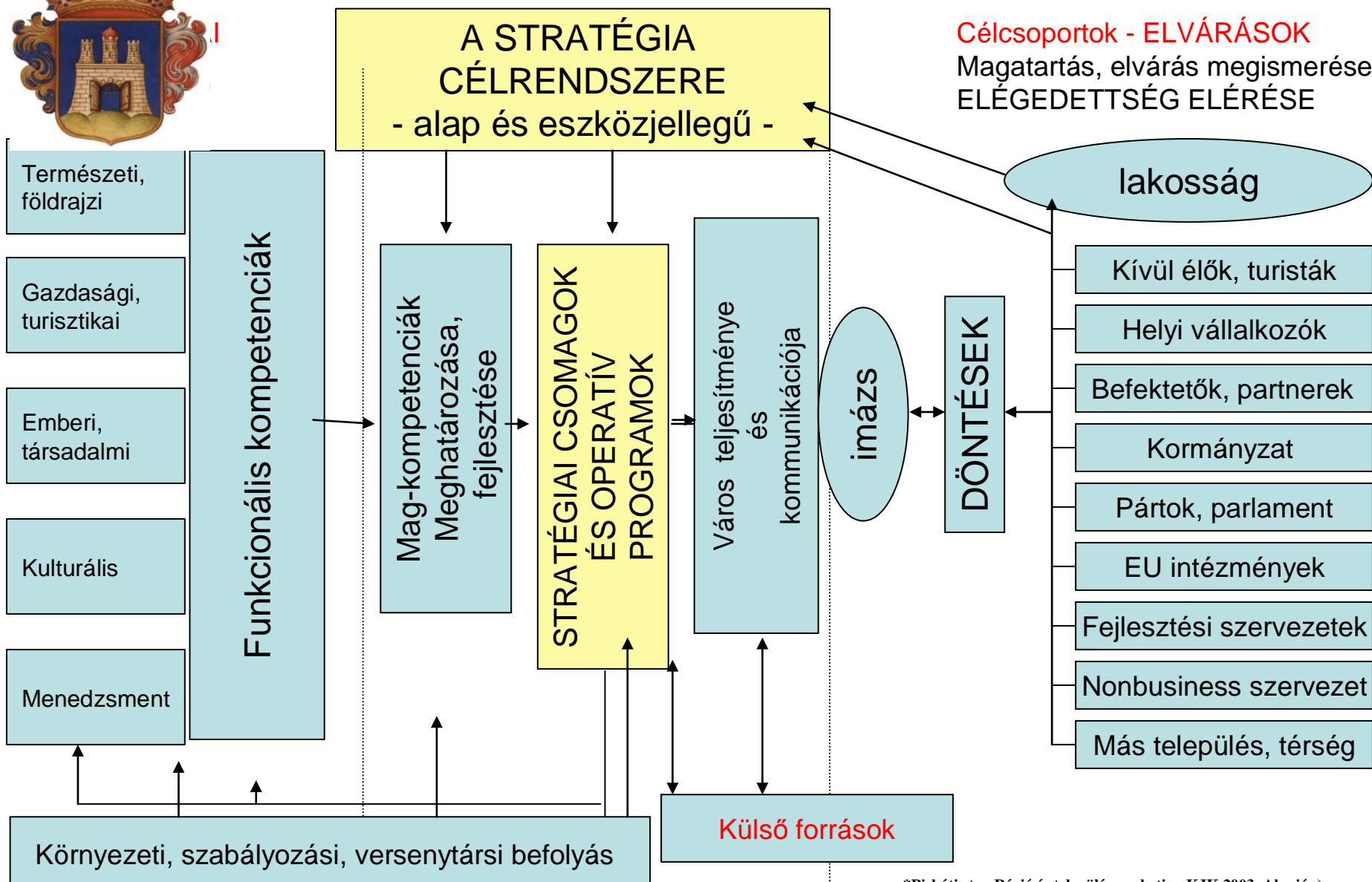
1. Pozitív kép: értékméréssel:
Tudások, hagyományok és vonzerők kutatása kommunikációs (verbális, és non-verbális) visszacsatolása-elismerés!
2. Hagyományalapú kultúra –kultúrát alakító tényezők fontossága: ismeretterjesztés, oktatás, iskolapéldák, kommunikáció, issue management, involválás!

**Székesfehérvár...
...naggyon kirák!**

A feilestési koncepció újszerű megközelítése, a kompetencia-alapú* modell és indoklása

*Piskóti etc.: Régió és településmarketing KJK 2003. Alapján)

Stratégia integráltan! A tervezés elemei :

1. A **törvényi előírásoknak** megfelelő tartalmi és szerkezeti felépítés
2. **Korszerű fejlesztésstratégiai megközelítés** érvényesítése –
 1. kompetencia-elv,
 2. helyi kezdeményezésekre épülő **integrált városfejlesztési módszer** érvényesítése,
 3. kereslet-orientáltság dominanciája a kínálati orientáció elemeivel
3. A korábban készült városfejlesztési **funkcionális stratégiákat integrálja**, s nem helyettesíti
4. **Partnerség.**
5. **Komplex szemléletű-** nem csupán pályázati lehetőségekben gondolkodó.
6. **Pozitív jövőkép** –A megújulás integrált városfejlesztési stratégiája –
7. Domináns cél: **egyéni életminőség növelése**
Középtávú cél: **Életminőség növelése** – *az európai uniós színvonalhoz közelítő legjobb hazai városok közé kerülés*
10. Stratégiai programcsomagokban **projekt-, pályázatorientált** aktivitási struktúrája.

Vizsgálati módszerek /2:

Szekunder kutatás

- Információgyűjtés, szekunder adatelemzés
- Társadalomkutatások vizsgálata, analízise
- Lakossági közvélemény kutatások elemzése
- Látogatói közvélemény kutatások elemzése a székesfehérvári kulturális rendezvényekről
- Települési és térségi tervek elemzése
- Stratégiák és tervek kommunikációjának elemzése
- Jövőképek elemzése
- Problématérkép felvázolása
- Primer vizsgálati módszerek
- Városvezetők ciklusprogramjának elemzése
- Városvezetőknek a lakosság által megfogalmazott javaslatok elemzése
- A vizsgált településhez hasonló nagyságú európai városok térségfejlesztésre ható kulturális innovációinak elemzése
- Helyi adóbevételek felhasználásának elemzése
- Integrált városfejlesztés esettanulmányok elemzése

Vizsgálati módszerek /3:

- A vizsgált településen meglévő modellek feltérképezése, kvantitatív és kvalitatív módszerekkel való leírása és analízise
- Európai városok – térségfejlesztésre ható kulturális innovációinak megfigyelése
- Adaptív kulturális fejlesztő modellek megtervezése, és pilot program – szerű kipróbálása, résztvevő megfigyelése leírása, hatásának elemzése, különös tekintettel a fenntarthatóság tényezőire
- A modellek hatásvizsgálata a partnerségbe vont közösségekben: érintettség alapján: attitűd, gondolkodásmód változás, motiváció, alkotókedv és fejlesztő hatás szempontjából
- A településfejlesztést segítő participális tervezésbe vonandó lakossági közösségek befogadói attitűdjének, motivációjának és flow-élményének mérése, érintettség alapján
- Hatások kölcsönhatásainak vizsgálata deliberatív módszerekkel
- Eseményrögzítő filmes technika
- Folyamatokat követő virtuális közösségi megfigyelés

Várható eredmények/1:

Az integrált városfejlesztés és kultúra kapcsolatának igazolására Székesfehérvár szociális és kulturális aspektusainak integrálása a városfejlesztéssel, amely későbbi célja az integrált területfejlesztés koncepciójának kialakítása, amelyben a kultúra, környezet, szociálpolitika, mint a társadalmi innováció egysége látványosan jelenik meg: a közjó helyett: a „köz-jólét” indikátoraiként; így meghatározhatók és a hozzáadott érték mentén gazdasági értéként is definiálhatók lehetnek.

Várható eredmények/2.

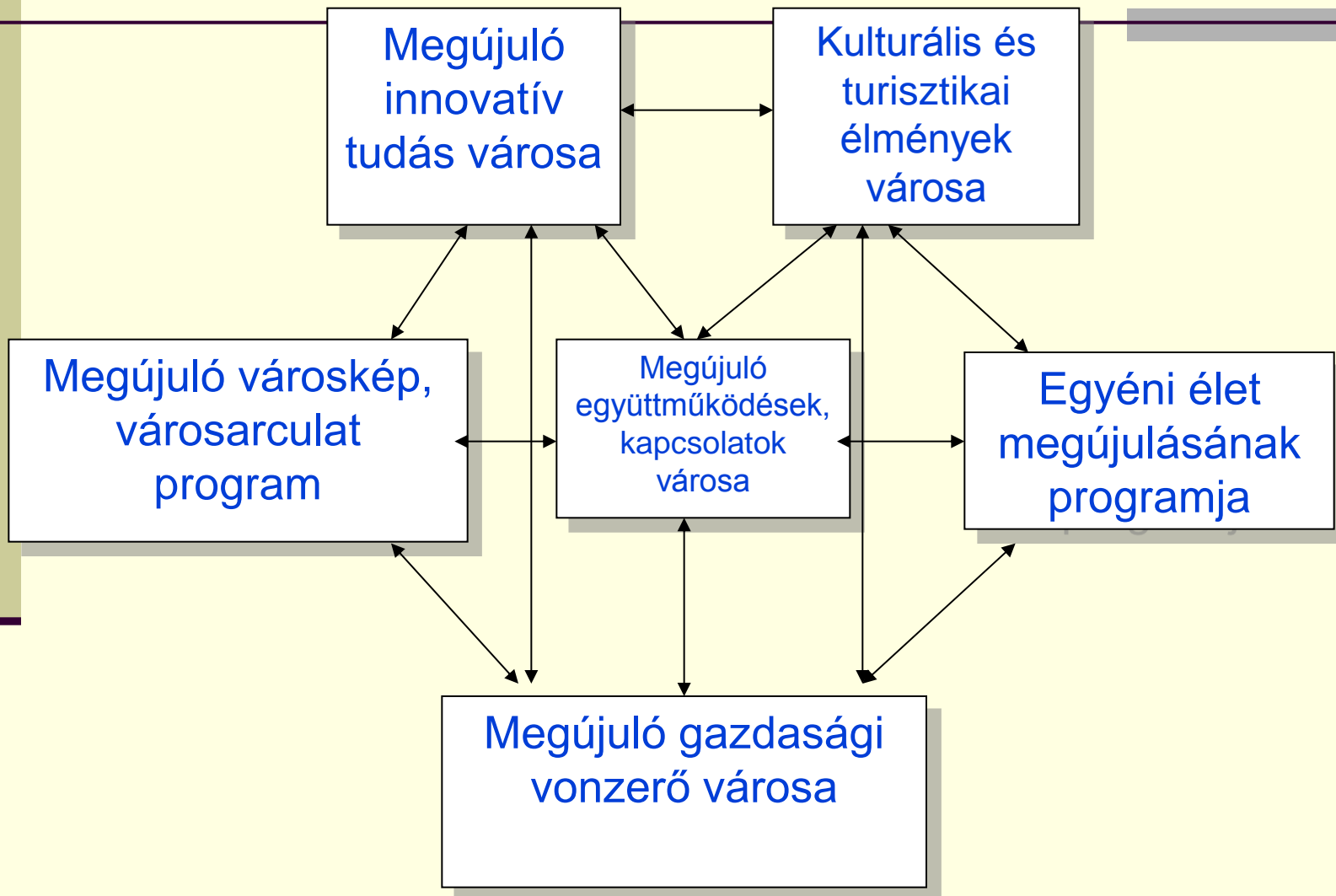
- A térségi szereplők gondolkodásának megváltozásával hasznosabban és a részvételi demokrácia módszereit alkalmazva kreatívabban használhatók fel a fejlesztési források, valamint a települési adóbevételek.

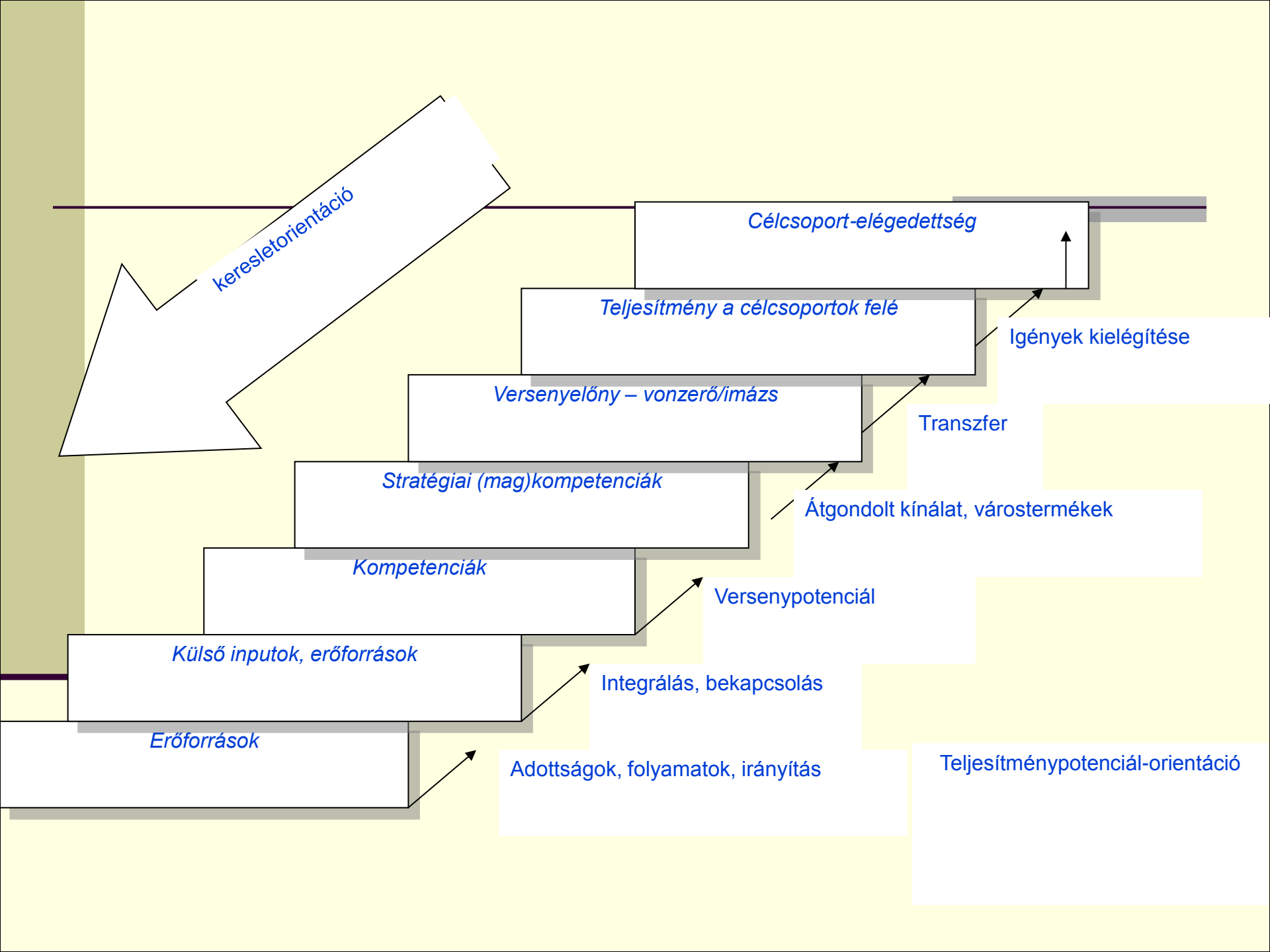
Jövőkép	MEGÚJULÓ GAZDASÁG ES FENNTARTHATÓ, MAGAS MINOSEGU LAKOKÖRNYEZET, KÖZSZOLGALTATASOK					
Alapcél	Dinamikusan fejlődő város, fenntartható fejlődéssel, kiváló életminőséggel					
Stratégiai célok	A. Gazdaságfejlesztés		B. Környezetvédelem, környezetfejlesztés, energiagazdálkodás		C. Minőségi életkörülmények	
Közvetlen célok	A.1. Innovatív gazdasági környezet kialakítása	A.2. Versenyképesség növelése	B.1. Környezetvédelem, és az energiagazdálkodás megújítása	B.2. Vonzó városkép megteremtése, turizmusfejlesztés	C.1. Lakókörnyezeti infrastruktúra fejlesztése	C.2. Társadalmi szolgáltatások fejlesztése
Stratégiai programok	A.1.1. Alba Innovációs Park, Technológiai Inkubátorház (Ráchegy-Búrtelep)	A.2.1. Munkaerő-piaci és humán erőforrás fejlesztések	B.1.1. Sóstó rehabilitáció – Vadaspark (Alsóváros-Marosbegy)	B.2.1. Belvárosi rehabilitáció (Történelmi belváros)	C.1.1. Lakásviszonyok fejlesztése, panelprogram (Szedreskert, Palotaváros, Viziváros, Tóváros)	C.2.1. Egészségügyi ellátás fejlesztése
	A.1.2. Befektetés-ösztönzés, KKV-k erősítése	A.2.2. A város logisztikai értékének növelése	B.1.2. Zöldterület-fejlesztés (terület semleges)	B.2.2. A volt vidámpark területének rehabilitációja (Szedreskert)	C.1.2. Kommunális ellátás fejlesztése (terület semleges)	C.2.2. Szociális ellátás fejlesztése
	A.1.3. Fehérvár EXPO (a terület később kerül kiválasztásra)	A.2.3. Együttműködések, a város regionális szerepének növelése	B.1.3. Környezettudatosság fejlesztése támogatása	B.2.3. Bregyó-köz rehabilitáció (Felsőváros)	C.1.3. Forgalomszervezés, a modern városi közlekedés (terület semleges)	C.2.3. Oktatás fejlesztése
	A.1.4. Klaszterhálózatok kiépülésének elősegítése	A.2.4. Szolgáltató Önkormányzat – e-önkormányzat fejlesztése	B.1.4. Közép-dunavölgyi hulladékgazdálkodási program megvalósítása	B.2.4. A városi uszoda felújítása, elményfürdő kialakítása (Történelmi Belváros)		C.2.4. Kulturális fejlesztés, fesztiválváros koncepció (terület semleges)
			B.1.5. Megújuló energiaforrások felhasználásának elősegítése	B.2.5. Börgyár épületének komplex felújítása (Palotaváros)		C.2.5. Szabadidő-sport
						C.2.6. Közrend, közbiztonság fejlesztése

Várható eredmények/3.

- A hagyományokra épülő civil közösségformáló programok nyitottabbá, befogadóbbá, segítőkészebbé és érintettebbé, és ezáltal felelősségteljesebbé teszik a közösség egyéni tagjait, ha a programok kellően változatosak, újszerűek, rugalmasak, ötletesek és érdekesek.
- A módszerek más európai városokra is adaptálhatók.

Stratégiai programok (nyalábok összefüggése, integráltsága)

Motiváció: Ne várjuk a sült galambot, mert a verseny a települések között...

- a lakosokért
- a forrásokért
- befektetőkért
- a turistákért

éles!

A település minőségi paramétereinek alakítása az alábbi területeken fontos:

- 1. Hozzájutás, azaz az elérhetőség
- 2. Sajtos arculat és kommunikáció
- 3. Kompetencia, azaz a hozzáértés, informáltság
- 4. Felelősségtudat
- 5. Megbízhatóság
- 6. Biztonság
- 7. Udvariasság

Célcsoport specifikus alakítás szempontjai

- a helyi lakosság mint célcsoport preferenciái
- a helyi vállalkozók mint célcsoport preferenciái
- a beruházók és befektetők célcsoportja
- a turisták mint célcsoport preferenciái

Résztevők- Valódi partnerség

Civil szervezetek
Önkormányzat-
Közművelődési
Intézmények
Iskolák
Társadalmi
szervezetek
Vállalkozások
Média
Városlakó polgárok

Kuriózumok- a sajátos arculati elemek megteremtésére a turisztikai programokban

- „Élőképes krónika”-interaktív idegenvezetés

A civilek ereje- sajtótájékoztató:

Termékfejlesztés- Árpád TISZK

Együttműködők:

- Éttermek, cukrászdák, ajándékboltok

Köszönöm
a figyelmet!

Nagy Judit
nagyjuditildiko@gmail.com